

Magdalena Adamczyk

Zjawisko przestępczości w województwie opolskim w latach 2000 –2012

Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w
Legnicy 10 (1), 23-36

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Magdalena Adamczyk

Absolwentka studiów doktoranckich Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu
e-mail: magdalenaadamczyk80@gmail.com

Zjawisko przestępczości w województwie opolskim w latach 2000–2012

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest ukazanie, jak kształtowało się w województwie opolskim w latach 2000–2012 zagrożenie przestępczością przeciwko mieniu oraz przeciwko życiu i zdrowiu. Omówione zostały podstawowe kategorie przestępczości pospolitej w oparciu o powszechnie stosowane statystycznie kategorie oceny tych zjawisk w odniesieniu do wszystkich powiatów. Z uwagi na dane, jakie zostały udostępnione przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendę Wojewódzką Policji w Opolu, autorka zanalizowała dynamikę przestępstw stwierdzonych wraz z postępowaniami wszczętymi z ich wykrywalnością.

Słowa kluczowe: przestępstwa stwierdzone, postępowanie wszczęte, kradzież, kradzież z włamaniem, rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze, zabójstwo, uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu, wykrywalność.

Uwagi wstępne

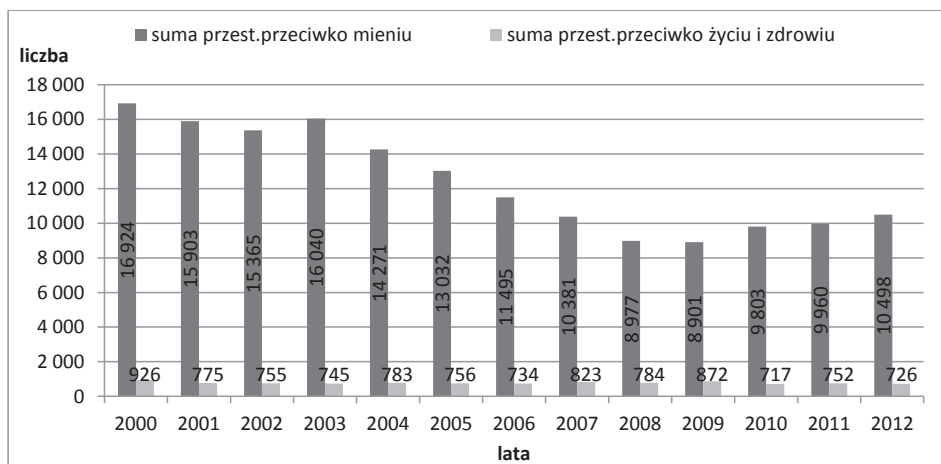
Przestępczość kryminalna jest szczególnie zauważalna i dokuczliwa dla obywateli, którzy zwykle nie mają do czynienia z przestępczością zorganizowaną czy gospodarczą, znacznie częściej natomiast spotykają się z kradzieżami, włamaniami, niszczeniem mienia czy bójkami. Przestępczość towarzyszyła człowiekowi od dawien dawna. Pierwsze wzmianki na jej temat możemy spotkać już w mitologii greckiej. Uważano wówczas, że wszystkie wypadki losowe określane są przez bogów. Pierwsze kryminologiczne poglądy, między innymi Homera, Platona czy Arystotelesa, wskazują, że w ówczesnych czasach zbrodnię pojmowano jako „chorobę duszy”, na którą lekarstwem miał być przemyślany system kar. W starożytności zrodziły się też przednaukowe przesłanki socjologiczne, w myśl których zł moralne lub wykołajenie społeczne miało swe źródło w niewiedzy i ciężkich warunkach¹.

Przestępczość kryminalna jest szczególnie zauważalna i dokuczliwa dla obywateli, którzy zwykle nie mają do czynienia z przestępczością zorganizowaną czy gospodarczą, znacznie

¹ K. Czekaj, *Spoleczna konstrukcja przestępstwa i przestępczości* [w:] K. Czekaj, K. Czekaj, K. Gorlach, M. Leśniak, *Labirynty współczesnego społeczeństwa*, Katowice 1998, s. 129.

częściej natomiast spotykają się z kradzieżami, włamaniami, niszczeniem mienia czy bójkami. Mimo upływu czasu i rozwoju cywilizacji problem przestępczości pozostał. Pomimo ciągłego wzrostu wykrywalności sprawców nadal popełniane są czyny zabronione. Problem przestępstw istniał zawsze tam, gdzie występowały różnorakie problemy egzystencjalne lub w środowisku zmarginalizowanym czy wśród grup wykluczonych. Równocześnie na przestrzeni lat zmieniały się techniki śledcze, ale natężenie przestępczości i tak narastało, szczególnie wśród ludzi coraz młodszych, sfrustrowanych trudnościami i niejasnymi perspektywami życia codziennego.

Przestępstwa stwierdzone to takie przestępstwa, które zostały popełnione, a informacje o nich dotarły do organów ścigania poprzez zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez osobę poszkodowaną lub ze źródeł własnych organów ścigania. W 2012 r. stwierdzono w województwie opolskim 10 498 przestępstw przeciwko mieniu (kradzież, kradzież z włamaniem oraz przestępstwa rozbójnicze) oraz 726 przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu (zabójstwo, uszczerbek na zdrowiu, udział w bóje lub pobiciu). Oznacza to wzrost przestępstw stwierdzonych przeciwko mieniu w latach 2010–2012 oraz wzrost przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu w latach 2004, 2007, 2009 i 2011. Z danych statystycznych widać, iż najwięcej przestępstw przeciwko mieniu oraz życiu i zdrowiu policja zarejestrowała w roku 2000. Od roku 2000 do 2002 liczba stwierdzonych przestępstw przeciwko mieniu nieznacznie zmalała, po czym w roku 2003 nastąpił niewielki wzrost, następnie kolejny spadek przestępstw w latach 2004–2009. Kolejne lata 2010–2012 to sukcesywny wzrost przestępczości. Liczba przestępstw stwierdzonych w roku 2012 jest niższa od zanotowanej w roku 2000 o 38%, natomiast w przypadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu zarejestrowano 22-procentowy spadek (rys. 1).

Rys. 1. Liczba przestępstw stwierdzonych przeciwko mieniu oraz przeciwko życiu i zdrowiu w województwie opolskim w latach 2000–2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

Przestępstwa przeciwko mieniu ogółem w powiatach wyniosły w 2012 r. 10 498. Liczba omawianych przestępstw stwierdzonych ogółem w roku w 2010 to 9 803, w 2011 – 9 960, co oznacza wzrost przestępstw z tej kategorii. Zasadniczo najniższa dynamika o podstawie

stałej² wystąpiła w latach 2008–2009 i wyniosła ok. 53%. Natomiast najwyższy wskaźnik dynamiki wystąpił w roku 2009, osiągając 94% przestępstw względem roku 2000. Dynamika o podstawie ruchomej³ w latach 2003, 2010–2012 przewyższyła wskaźnik 100%. W przypadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu skala zjawiska miała inne rozmiary aniżeli przestępstwa przeciwko mieniu. W roku 2010 odnotowano najniższy wskaźnik dynamiki – 23% spadku względem roku 2000. Dynamika o podstawie ruchomej przewyższyła 100% w latach 2004, 2007, 2009 i 2011, a w roku 2012 nastąpił 3-procentowy spadek względem roku 2000. Z analizy danych wynika, że rocznie przestępstwa przeciwko życiu malały o 1% rocznie, a w przypadku przestępstw przeciwko mieniu malały o 5%.

Statystyki Policji i innych instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny nie odzwierciedlają w pełni stanu zagrożenia przestępczością. Istnieje bowiem tzw. ciemna liczba przestępstw, czyli zdarzeń, których nie zgłoszono organom ścigania⁴.

Mając na uwadze kradzież cudzej rzeczy, kradzież z włamaniem oraz przestępstwa rozbójnicze, należy stwierdzić, iż w roku 2012 w powiecie namysłowskim wystąpił najniższy wskaźnik zagrożenia przestępczością, a najwyższy wystąpił w powiecie opolskim, co zostało zilustrowane w tabeli 1.

Tabela 1. Przestępstwa stwierdzone przeciwko mieniu w powiatach województwa opolskiego w latach 2000–2012 (art. 278 wraz z 275, 279, 280, 281, 282 k.k.)

Powiat \ Rok	Rok												
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
brzeski	1157	992	1027	995	815	669	664	757	652	838	739	767	804
głubczycki	589	628	679	639	555	511	313	279	261	208	294	327	343
kędzierzyńsko-kozielski	2065	1858	1580	1621	1325	1393	1423	1079	1188	1009	1403	1137	1228
kluczborski	651	714	636	738	659	643	583	537	408	496	478	500	467
krapkowicki	1037	926	1021	886	868	904	688	623	546	549	560	611	520
namysłowski	483	469	532	431	430	350	340	260	252	225	291	321	259
nyski	2764	2280	2125	2352	2024	1800	1602	1346	1081	1176	1231	1442	1498
oleski	677	626	630	578	571	454	508	405	384	320	369	346	337
opolski	6009	5978	5675	6450	5601	4900	4312	4133	3320	3284	3570	3439	4045
prudnicki	630	664	599	613	605	688	522	397	376	366	325	379	395
strzelecki	862	768	861	737	818	720	540	565	509	430	543	691	602

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

Kradzież cudzej rzeczy – art. 278 kodeksu karnego (k.k.)

§ 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

² Adamczyk, *Kształtowanie się przestępczości pospolitej w latach 2000–2009*, „Nauka i Gospodarka” 2011/2, nr 9, s. 64.

³ Miary dynamiki o podstawie ruchomej (łańcuchowe) określają zmiany, które występowały w kolejnych okresach w odniesieniu do okresu bezpośrednio go poprzedzającego. Tamże, s. 65.

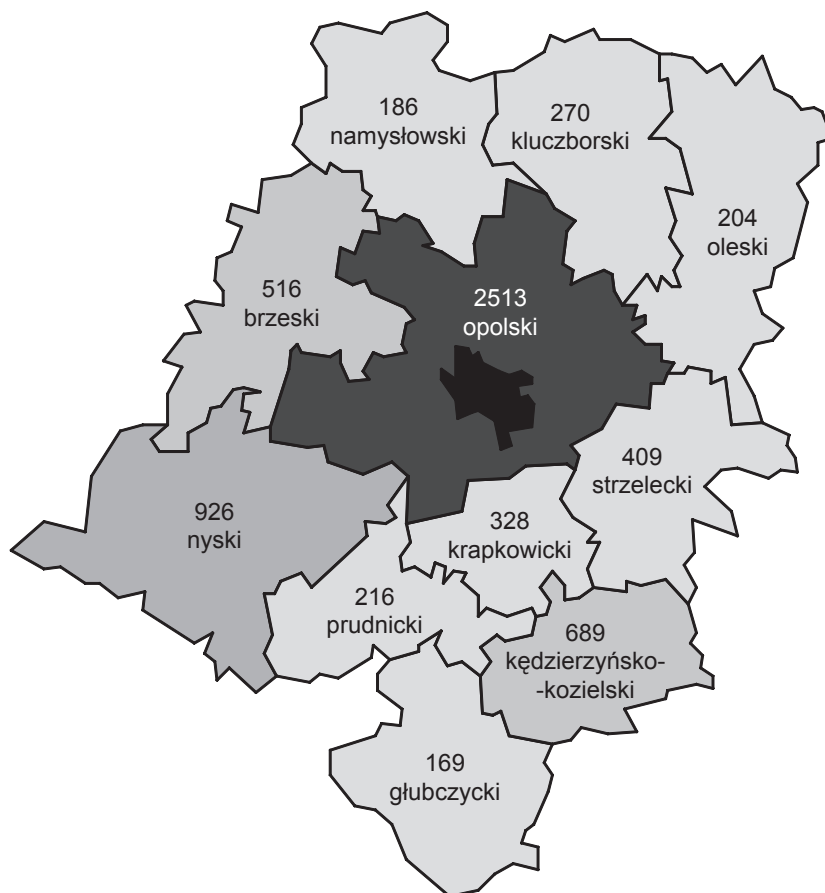
⁴ *Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w roku 2011*, s. 27.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto bez zgody osoby uprawnionej uzyskuje cudzy program komputerowy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Jeżeli kradzież popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

§ 5. Przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do kradzieży energii lub karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego⁵.

Rys. 2. Kradzież cudzej rzeczy w powiatach województwa opolskiego w roku 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

Liczba kradzieży cudzej rzeczy zaprezentowana na rys. 2 wskazuje, że największe rozmiary tej przestępczości pojawiły w powiecie opolskim, następnie w powiecie nyskim i kędzierzyńsko-kozielskim. Średnia arytmetyczna w roku 2012 wyniosła ok. 584 przestępstw

⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

dla wszystkich powiatów. Badania przeprowadzone przez autorkę w roku 2013 dowiodły, że w roku 2012 najniższa dynamika wystąpiła w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, osiągając 22% spadku przestępstw względem roku w 2000 r. Natomiast najwyższa przestępczość miała miejsce w powiecie strzeleckim – wzrost o 35%, namysłowskim o 10% i brzeskim o 6% względem roku 2000. W pozostałych powiatach wskaźnik nie przekroczył wzrostu powyżej 100%. Dynamika o podstawie stałej⁶ przestępstw kradzieży cudzej rzeczy w województwie opolskim w latach 2000–2003 to trend rosnący. Natomiast w latach 2004–2008 była dynamika malejąca, po czym nastąpił kolejny wzrost w latach 2009–2012 względem roku 2000 (przyjętego jako podstawa), co zostało zaprezentowane w tabeli 2.

Tabela 2. Dynamika zmian przestępstw stwierdzonych kradzieży cudzej rzeczy w województwie opolskim w latach 2000–2012

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
kradzież cudzej rzeczy art. 275 art. 278 k.k. (art. 279 k.k., w tym kradzież samochodu)	6768	6897	7184	7972	7668	7442	6655	5948	4911	4962	5427	5850	6426
dynamika 2000 = 100	100%	102%	106%	118%	113%	110%	98%	88%	73%	73%	80%	86%	95%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

Kradzież z włamaniem – art. 279 k.k.

§ 1. Kto kradnie z włamaniem, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Jeżeli kradzież z włamaniem popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego⁷.

W roku 2012 (tabela 3) stwierdzono 3801 przypadków kradzieży z włamaniem. Oznacza to wzrost liczby stwierdzonych włamań o ok. 1% w porównaniu z rokiem 2011, kiedy to odnotowano ich 3770. W latach 2000–2004 kradzież z włamaniem wahała się, osiągając ok. 80% przestępstw w porównaniu z rokiem 2000. W kolejnych latach 2005–2009 zauważalna jest tendencja spadkowa, w roku 2010 nastąpił wzrost kradzieży z włamaniem, po czym znów zmalał w latach 2011–2012. W roku 2012 zarejestrowano o 31 przestępstw kradzieży z włamaniem więcej niż w roku 2011. Dynamika przestępstw kradzieży z włamaniem w latach 2011–2012 przedstawia spadek przestępczości o 60% względem 2000 r.

Wszczęte postępowanie przygotowawcze jest to postępowanie (dochodzenie lub śledztwo) wszczęte przez jednostkę organizacyjną Policji w związku ze zdarzeniem, co do którego zachodzi podejrzenie, że jest przestępstwem, albo wszczęte przez prokuraturę. Do postępowań wszczętych doliczane są również dochodzenia wszczęte faktycznie, a następnie zakończone wydaniem postanowienia o umorzeniu i wpisaniem sprawy do rejestru przestępstw.

⁶ Miary dynamiki o podstawie stałej (jednopodstawowe) określają zmiany, które występowały w kolejnych okresach w odniesieniu do okresu przyjętego jako podstawę.

⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks karny.

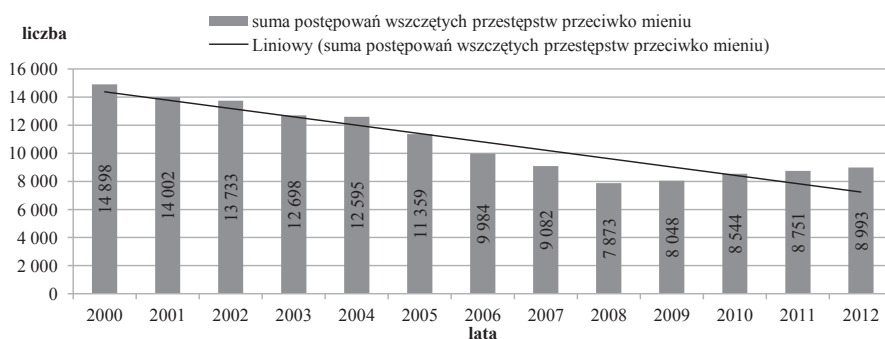
Tabela 3. Przepięstwa stwierdzone kradzieże z włamaniem w powiatach województwa opolskiego w roku 2012

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
brzeski	604	509	503	513	357	262	262	283	252	324	306	304	270
głubczycki	339	295	355	343	213	207	117	104	93	82	128	112	162
kędzierzyńsko-kozielski	1094	887	692	551	519	514	591	375	542	452	697	507	502
kluczborski	349	414	303	333	281	284	226	168	153	192	193	211	189
krapkowicki	633	453	560	427	354	369	279	258	199	254	232	201	174
namysłowski	306	273	320	214	172	152	120	72	88	85	149	91	68
nyski	1601	1121	964	1058	878	728	578	557	387	460	445	565	509
oleski	316	255	305	273	203	183	211	135	179	144	136	122	129
opolski	3294	3233	2763	2994	2327	1803	1639	1715	1394	1280	1352	1238	1449
prudnicki	360	393	293	289	314	294	187	127	149	144	126	175	168
strzelecki	511	358	386	298	303	287	198	215	196	152	274	244	181
RAZEM	9407	8191	7444	7293	5921	5083	4408	4009	3632	3569	4038	3770	3801

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

Postępowania wszczęte przeciwko mieniu w latach 2000–2005 (rys. 3) utrzymywały się na najwyższym poziomie spośród wszystkich lat objętych badaniem. Zatem trend spadkowy pojawił się w latach 2006–2008. Następnie wzrósł w latach 2009–2012. W roku 2012 przepięstwa uległy zmniejszeniu o 5905, tj. 40% mniej niż w roku 2000.

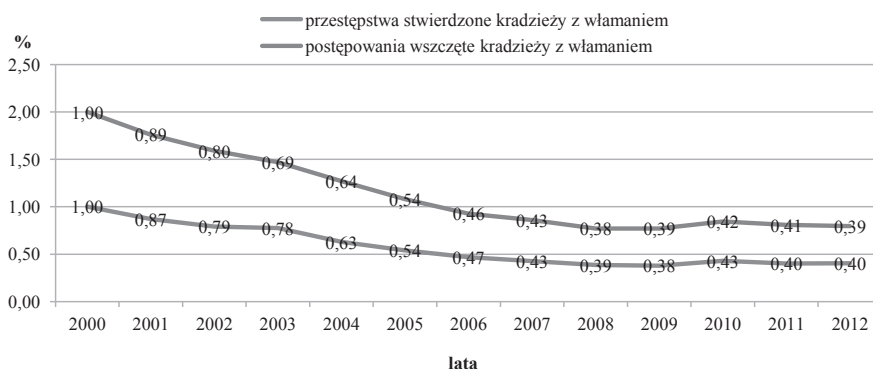
Ponadto można powiedzieć, że roczna zmiana postępowania wszczętych malała proporcjonalnie do przepięstw stwierdzonych. Z analizy wynika, że jest to roczny 5-procentowy spadek przepięstw.

Rys. 3. Liczba postępowania wszczętych przeciwko mieniu w województwie opolskim w latach 2000–2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu (tylko te, które zostały omówione w artykule).

Materiały statystyczne (rys. 4) przedstawiają spadek stwierdzonych przestępstw kradzieży z włamaniem oraz spadek postępowań wszczętych. Jednak należy zauważyć, że w roku 2004 wystąpił stosunkowo wysoki (patrząc na skalę całego zjawiska) spadek, o 19%, przestępstw stwierdzonych względem roku 2003. Jednak w latach 2001–2002 oraz 2004, 2009 i 2011 postępowania wszczęte były wyższe o ok. 1% względem przestępstw stwierdzonych, a także w latach 2005 i 2007 dynamika postępowań wszczętych była na tym samym poziomie co przestępstw stwierdzonych.

Rys. 4. Dynamika stwierdzonych przestępstw kradzieży z włamaniem wraz z postępowaniami wszczętymi ogółem w województwie opolskim w latach 2000–2012 (2000=100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu (tylko te, które zostały omówione w artykule).

Rozbój – art. 280 k.k.

§ 1. Kto kradnie, używając przemocy wobec osoby lub grożąc natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Jeżeli sprawca rozboju posługuje się bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem lub środkiem obezwładniającym albo działa w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu lub wspólnie z inną osobą, która posługuje się taką bronią, przedmiotem, środkiem lub sposobem, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3⁸.

Kradzież rozbójnicza – art. 281 k.k. Kto w celu utrzymania się w posiadaniu zabranej rzeczy, bezpośrednio po dokonaniu kradzieży, używa przemocy wobec osoby lub grozi natychmiastowym jej użyciem albo doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10⁹. Kradzież rozbójnicza zachodzi w razie zaatakowania przez uciekającego złodzieja osoby próbującej odebrać mu skradzioną rzecz.

Wymuszenie rozbójnicze art. 282 k.k. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przemocą, groźbą zamachu na życie lub zdrowie albo gwałtownego zamachu na mienie,

⁸ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks karny.

⁹ Pozyskano z: <http://prawoity.pl/wiadomosci/kradziez-rozbojnicza-art-281-kodeksu-karnego>, [dostęp: 25 stycznia 2011 r.].

doprowadza inną osobę do rozporządzenia mieniem własnym lub cudzym albo do zaprzestania działalności gospodarczej, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

W latach 2000–2012 zaobserwowano dynamikę malejącą z pojedynczymi latami wzrostu. Średnia arytmetyczna w latach 2000–2012 zarejestrowała ok. 529 przestępstw rozbójniczych. Ponadto dynamika w roku 2012 uległa zmniejszeniu o 69 przestępstw, tj. ok. 20% względem roku 2011. Badania empiryczne przeprowadzone przez autorkę w roku 2013 dowodzą, że największa liczba przestępstw, jaka uległa zmniejszeniu w ciągu 13 lat, miała miejsce w powiecie opolskim w 2000=193: 2012=83. Zauważalny stał się również powiat oleski, w którym przestępstwa zmalały o 100, w nyskim nastąpił spadek o 75, w brzeskim i kędzierzyńsko-kozielski spadek przestępstw o 50, w strzeleckim o 35 przestępstw mniej, w głubczyckim zaledwie spadek o 25 przestępstw, w prudnickim o 13, w krapkowickim o 10, w kluczborskim o 7 i w namysłowskim o 3.

Tabela 4. Liczba stwierdzonych przestępstw rozbójniczych w powiatach województwa opolskiego w latach 2000–2012

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
brzeski	68	23	51	37	32	23	41	37	37	49	32	28	18
głubczycki	37	71	54	31	49	26	16	13	16	7	12	11	12
kędzierzyńsko-kozielski	87	82	72	93	56	70	60	45	45	49	52	49	37
kluczborski	15	48	12	17	7	18	22	9	20	11	13	4	8
krapkowicki	28	43	36	36	57	38	32	44	29	29	17	40	18
namysłowski	8	6	4	11	7	8	13	19	19	2	11	14	5
nyski	138	152	109	201	105	103	66	70	61	72	67	62	63
oleski	104	59	92	35	42	5	21	6	18	11	10	13	4
opolski	193	221	262	250	258	159	121	143	148	102	98	92	83
prudnicki	24	27	20	39	32	18	17	12	19	13	10	11	11
strzelecki	47	83	25	25	37	39	23	26	22	25	16	16	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

Jak widać w tabeli 5, najliczniejsza grupa przestępstw ogółem w latach 2000–2012 wystąpiła w powiecie opolskim – 2210, – nyskim 2017, brzeskim – 1329, kędzierzyńsko-kozielskim – 1116, krapkowickim – 598, głubczyckim – 577, strzeleckim – 562, prudnickim – 557, kluczborskim – 521, oleskim – 352, namysłowskim – 309.

Najniższa dynamika spadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu w roku 2012 względem roku 2000 wystąpiła w powiecie strzeleckim – ok. 66%, następnie w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim – 59%, krapkowickim – 44%, prudnickim – 41%, głubczyckim – 30%, nyskim – 25%, kluczborskim – 12%, brzeskim – 4%. Ponadto w trzech powiatach zarejestrowano wzrost przestępstw względem roku 2000 – oleskim o 56%, opolskim o 27% i namysłowskim o 9%.

Jednakże należy pamiętać, że to jest tylko statystyka, która nie zawsze jest wiarygodna z uwagi na występującą ciemną liczbę przestępstw. Ponieważ część przestępstw w danym roku nie została wykryta i wówczas statystyka uległa zmniejszeniu, a kolejne lata są

znaczenie wyższe, co nie oznacza wzrostu przestępczości, lecz wykrycie sprawcy i zakwalifikowanie go do roku bieżącego, pomimo że zdarzenie nastąpiło rok czy dużo wcześniej.

Tabela 5. Przepięstwa stwierdzone przeciwko życiu i zdrowiu w powiatach województwa opolskiego w latach 2000–2012 (art. 148, 156, 157 k.k.)

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	razem
brzeski	113	86	86	68	62	71	108	132	110	156	117	112	108	1329
głubczycki	60	56	56	39	53	42	32	53	26	32	42	44	42	577
kędzierzyńsko-kozielski	161	101	85	84	109	76	63	81	98	75	62	55	66	1116
kluczborski	48	38	40	40	35	31	24	40	29	49	54	51	42	521
krapkowicki	63	51	56	59	49	55	42	37	46	33	40	32	35	598
namysłowski	23	25	24	36	28	21	16	32	31	16	14	18	25	309
nyski	159	142	130	150	168	170	148	174	165	203	133	156	119	2017
oleski	25	25	22	19	26	21	32	23	22	31	28	39	39	352
opolski	157	169	160	171	159	183	169	158	161	186	158	180	199	2210
prudnicki	46	41	53	31	46	53	49	43	57	44	40	27	27	557
strzelecki	71	41	43	48	48	33	51	50	39	47	29	38	24	562

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

Tabela 6 przedstawia dynamikę stwierdzonych przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu z podziałem na powiaty.

Tabela 6. Dynamika stwierdzonych przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu w województwie opolskim w latach 2000–2012

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
zabójstwo art. 148 kk	23	21	19	19	13	13	16	15	14	14	17	10	17
dynamika 2000=100	100%	91%	83%	83%	57%	57%	70%	65%	61%	61%	74%	43%	74%
ciężki uszczerbek na zdrowiu art. 156-157	486	364	367	377	383	353	359	395	356	437	360	426	445
dynamika 2000=100	100%	75%	76%	78%	79%	73%	74%	81%	73%	90%	74%	88%	92%
udział w bójce lub pobiciu art. 158-159	417	390	369	349	387	390	359	413	414	421	340	316	264
dynamika 2000=100	100%	94%	88%	84%	93%	94%	86%	99%	99%	101%	82%	76%	63%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

Zabójstwo jest to świadome, zamierzone zachowanie skutkujące śmiercią innej osoby. Może być spowodowane silną determinacją wyładowania agresji, korzyściami majątkowymi sprawcy kosztem ofiary, efektem sprzecznych interesów zabójcy i ofiary lub aktem spowodowanym zaburzeniami psychicznymi (np. w wyniku choroby lub wpływu substancji psychoaktywnej)¹⁰. Zabójstwo to kategoria przestępstw kryminalnych kwalifikowana do przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Zgodnie z art. 148 k.k.:

§ 1. Kto zabija człowieka, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 2. Kto zabija człowieka: 1) ze szczególnym okrucieństwem, 2) w związku z wzięciem zakładnika, zgwałceniem albo rozbojem, 3) w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie, 4) z użyciem broni palnej lub materiałów wybuchowych, podlega karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega, kto jednym czynem zabija więcej niż jedną osobę lub był wcześniej prawomocnie skazany za zabójstwo.

§ 4. Kto zabija człowieka pod wpływem silnego wzburzenia usprawiedliwionego okolicznościami, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10¹¹.

Dynamika zabójstw malała w latach 2000–2005, 2008–2009 i 2011. Pozostałe lata poddane badaniu miały charakter trendu wzrostowego. W roku 2012 zabójstwa zmalały o 26% względem roku 2000. Największe rozmiary wystąpiły w roku 2000, a najmniejsze w roku 2011. Ponadto w całym okresie badanym 2000–2012 wystąpiło 211 zabójstw, jest to najniższa liczba przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu omawianych w niniejszym artykule.

Kolejnym przestępstwem, z tej grupy przestępstw jest **ciężki uszczerbek na zdrowiu art. 156 k.k.**

§ 1. Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci: 1) pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia, 2) innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Największe rozmiary uszczerbku w latach 2000–2012 policja zarejestrowała również w roku 2000. Przestępstwa zmalały o 8% w roku 2012 względem roku 2000. W latach 2000–2012 nie sposób mówić o trendzie rosnącym czy malejącym, ponieważ z roku na rok dynamika była skokowa.

Kolejnym omawianym przestępstwem stwierdzonym jest udział w bójce lub pobiciu. Przez **udział w bójce lub pobiciu** należy rozumieć udział w starciu przynajmniej 3 osób, z których każda jest jednocześnie napastnikiem i broniącym się (bójka), lub czynną napaść przynajmniej dwóch osób na inną osobę (pobicie). Najczęściej jest tak, że zdarzenie rozpoczyna się w formie napaści na drugą osobę, do którego to zdarzenia dołączają się inne

¹⁰ Pozyskano z: <http://www.szkolnictwo.pl> [dostęp: 7 kwietnia 2011 r.].

¹¹ M. A d a m c z y k, *Zabójstwa przed i po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej*, „Nauka i Gospodarka” 2013, nr 12, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.

osoby. Pobicie może przerodzić się w bójkę, a bójka w pobicie¹². Z uwagi na dynamikę zdarzenia bardzo często powstaje problem z zakwalifikowaniem udziału poszczególnych uczestników zajścia i ustaleniem ich ról. Jeżeli dochodzi do starcia dwóch osób „sam na sam”, nie ma wówczas popełnienia przestępstwa z art. 158 k.k. Także, gdy po stronie sprawcy atakującego „sam na sam” przyłączyła się inna osoba, która wspomogła go w agresywnych działaniach, ale bez jego wiedzy i zgody, nie można uznać, że wziął on udział w bójce lub pobiciu¹³.

Przestępstwa udziału w bójce lub pobiciu ogółem w latach 2000–2012 były niższe od ciężkiego uszczerbku na zdrowiu o 279. Dynamika była zupełnie inna, ponieważ spadek przestępstw wystąpił tylko w latach 2010–2012.

Podsumowanie przestępczości przeciwko mieniu autorka zilustrowała w tabeli 7, w której ujęła różnicę występującą pomiędzy przestępstwami stwierdzonymi a postępowaniami wszczętymi. Można zauważyć, iż zarówno przestępstwa przeciwko mieniu stwierdzone, jak i postępowania wszczęte malały o 5% rocznie w latach 2000–2012. Natomiast w przypadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu przestępstwa stwierdzone malały o 1%, a dotyczące ich postępowania wszczęte malały o 2% rocznie, uwzględniając ten sam okres badany co w przypadku przestępstw przeciwko mieniu.

Tabela 7. Przestępstwa stwierdzone a postępowania wszczęte w województwie opolskim w latach 2000–2012

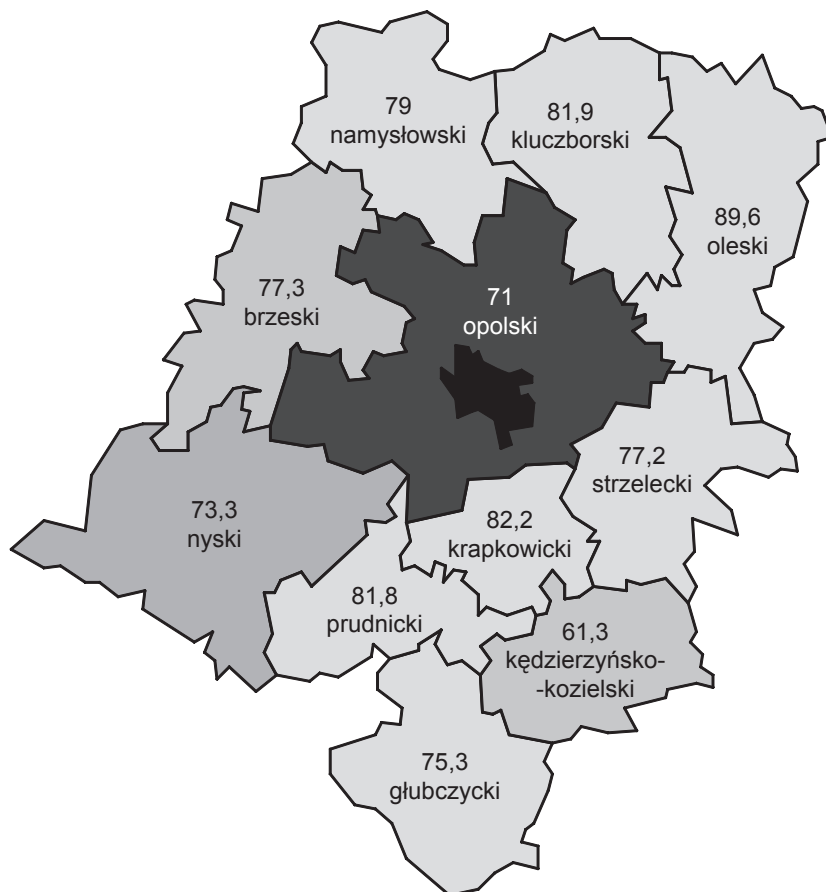
Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
stwierdzone przestępstwo przeciwko mieniu	16924	15903	15365	16040	14271	13032	11495	10381	8977	8901	9803	9960	10498
postępowania wszczęte dot. przestępstw przeciwko mieniu	14898	14002	13733	12698	12595	11359	9984	9082	7873	8048	8544	8751	8993
stwierdzone przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu	926	775	755	745	783	756	734	823	784	872	717	752	726
postępowania wszczęte dot. przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu	1149	954	1039	928	868	817	889	897	889	879	746	786	799

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu

¹² Pozyskano z: <http://www.cywilne-karne.pl> [dostęp: 7 kwietnia 2011 r.].

¹³ Tamże.

Podsumowaniem przestępczości pospolitej jest wykrywalność w latach 2000–2012 w całym województwie opolskim¹⁴. Badania empiryczne dowiodły, że w miarę spadku przestępstw ich wykrywalność rośnie. W zebranych materiale widać, że najwyższa wykrywalność w roku 2012 wystąpiła w powiecie oleskim – 89,6%, natomiast najniższa w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim – 63%. Główne nasilenie wzrostu wykrywalności miało miejsce w latach 2010–2012 (rys. 5).

Rys. 5. Wykrywalność przestępstw ogółem w województwie opolskim w roku 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

¹⁴ Wykrywalność oznacza pewien stosunek liczby wykrytych przestępstw w danym roku podzielony przez liczbę przestępstw stwierdzonych w danym roku oraz powiększony o przestępstwa stwierdzone w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawy. M. A d a m c z y k, *Kształtowanie...*, dz. cyt.

Zakończenie

Analiza materiału empirycznego pozwala na sformułowanie następujących uogólnień:

1. Przestępstwa przeciwko mieniu zmalały w roku 2012 o 38% względem roku 2000.
2. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu zmalały w roku 2012 o 22% względem roku 2000.
3. W powiecie opolskim w roku 2003 wystąpiła największa przestępczość przeciwko mieniu w świetle omawianych artykułów z kodeksu karnego oraz w roku 2012 największa skala przestępczości przeciwko życiu i zdrowiu.
4. Wykrywalność rośnie wraz ze spadkiem przestępstw i odwrotnie.
5. Postępowania wszczęte maleją wraz ze spadkiem przestępstw stwierdzonych.
6. Postępowania wszczęte przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu (w świetle omawianych artykułów) w latach 2000–2013 to ok. 29% względem przestępstw stwierdzonych, natomiast w przypadku przestępstw przeciwko mieniu to ok. 2% postępowań wszczętych względem przestępstw stwierdzonych.
7. Mając na uwadze wszystkie omawiane grupy przestępstw, należy stwierdzić, że w latach 2000–2012 największe rozmiary policja zarejestrowała w przypadku przestępstw kradzieży cudzej rzeczy, kradzieży z włamaniem, następnie przestępstw rozbójniczych, uszczerbku na zdrowiu, udziału w bójce lub pobiciu oraz zabójstw.
8. Z przeprowadzonych analiz wynika, że o 2% rocznie malał udział w bójce lub pobiciu.
9. O 3% rocznie zmniejszyła się kradzież cudzej rzeczy, zabójstwo o 4%, kradzież z włamaniem o 8% i przestępstwa rozbójnicze o 9%. Jedynie w przypadku ciężkiego uszczerbku na zdrowiu zarejestrowano 3-procentowy roczny wzrost.

Bibliografia

- Adamczyk M., *Kształtowanie się przestępczości pospolitej w latach 2000-2009*, „Nauka i Gospodarka” 2011/2 nr 9.
- Adamczyk M., *Zabójstwa przed i po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej*, „Nauka i Gospodarka” 2013, nr 12.
- Czekaj K., *Spoleczna konstrukcja przestępstwa i przestępczości* [w:] K. Czekaj, K. Czekaj, K. Gorlach, M. Leśniak, *Labirynty współczesnego społeczeństwa*, Katowice 1998.
- Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w roku 2011.*
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks karny.

<http://prawoity.pl>

<http://szkolnictwo.pl>

SUMMARY

Magdalena Adamczyk

Phenomenon of crime in the Opole province between 2000 and 2012

The purpose of this article is to investigate the issue of crime against property, life and health and its risk in the Opole province between 2000 and 2012. It discusses the main categories of crime based on the widely used statistical category assessment of these phenomena in different countries. In view of the data provided by The Ministry of Internal Affairs and Administration and by The Regional Police Headquarters in Opole, the author analyses the dynamics of the above mentioned kinds of crime recorded and the procedures of their detection.

Key words: identified offenses, proceedings initiated, theft, burglary, robbery, extortion, murder, bodily injury, participation in a fight or assault, detection.